

Protestantse Gemeente Sexbierum-Pietersbierum

Rondzendbrief week 4 en 5

Liturgie voor de Stille Week en Pasen 2020

Protestantse Gemeente Sexbierum-Pietersbierum

Laten we een beetje om elkaar denken

Het Coronavirus heeft heel Nederland in de greep, ook ons in Sexbierum/ Pietersbierum. In deze onzekere, angstige en eenzame tijd is het goed om naar elkaar om te zien.

Vanuit de Protestantse Gemeente Sexbierum - Pietersbierum is bezoek en persoonlijk contact voor de meeste mensen niet mogelijk op dit moment. Sociale contacten die we anders via kerkdiensten, bezoeken en kerkelijke activiteiten onderhouden, missen we nu allemaal.

In deze onzekere en soms angstige tijden is het goed om naar elkaar om te zien. Iedereen kan zijn/haar steentje bijdragen om met elkaar verbonden te blijven. Dit kan door bijvoorbeeld een:

- Een kaartje sturen
- Een briefje schrijven
- Een telefoontje
- Een mail of app
- Boodschappen doen
- Een tekening maken

Zieken

Klaas Bierema, De Finne 8 en Sjoerd Jepma, Jan Baron van Echtenstrjitte 30 zijn weer thuis uit het ziekenhuis. Beide hebben een behandeling ondergaan.

Doeke Hetteema, De Kampen 43, is na een tijdje in het MCL en na revalidatie in Beetsterzwaag gelukkig ook alweer een paar weken thuis.

De heer Germ J. de Vries, Hearewei Pietersbierum is opgenomen in het MCL, Afdeling G kamer 9, Henri Dunantweg 2, 8934 AD Leeuwarden.

Er zijn op dit moment geen verdere ziekenhuisopnames bij ons bekend.

Onze dorpsgenoot Paulus Douma is gevallen en heeft zijn schouder en heup gebroken. Hij ligt in Bornia Herne, Noorderbreedte Revalidatie, Borniastraat 40, AD Leeuwarden.

Wij wensen iedereen thuis of elders veel sterkte en dat u allen de Liefde en Kracht van God mag ervaren in deze moeilijke tijd.

Overlijden

Binnen een paar weken zijn ons een aantal gemeenteleden ontvallen.

Sijke-Jetske Hanenburg-Hettinga is overleden op 13 maart 2020 en Alie Faber-de Jong is overleden op 23 maart 2020. In de volgende Bân en Bining verschijnt het "In Memoriam".

Wij wensen hun naasten Gods troost en Kracht toe om zonder hen verder te gaan.

Geboren

Ook is er mooi nieuws te melden. Binnen onze gemeente zijn er drie baby's geboren. Wat een feest. Dit zijn:

Simon Lieuwe, zoon van Jelte en Mariëlle van der Zee, Walburgastrjitte 15, 8855 CK Sexbierum,
Mare, dochter van Durk en Martje Wolbers, Hottingabûr 34, 8855 CR, Sexbierum,
Ties, zoon van Dirk Jan en Elsbeth Volbeda, Jan Baron van Echtenstrjitte 9, 8855 CM Sexbierum.

Wij wensen de ouders veel geluk en wijsheid om de kinderen op te voeden tot eer van God.

Bloemengroet

Er zijn deze week bloemen bezorgd bij Klaas Bierema, Sjoerd Jepma, Doeke Hetteema, Anneke Swart-Tanja en de families Van der Zee, Wolbers en Volbeda. Ook zijn er bloemen bezorgd bij dominee Visser voor de wijze waarop hij werk doet in onze gemeente.

Online kerkdiensten

Elke zondag is er een dienst vanuit de Martinikerk in Franeker. Deze dienst wordt uitgezonden om 10.00 uur via Omrop Fryslân.

Elke woensdagavond luiden in heel Nederland de kerkklokken van 19.00-19.15 uur. Ook de kerkklokken van onze gemeente doen mee met deze actie.

Gebed voor in de lente

*Ik dank U voor de lichte zonnestralen
en voor de merel, zingend voor mijn raam
en voor de rust die ik in mijn hart voel dalen
omdat ik U mag noemen bij Uw naam.
Dat het lente wordt, en Gij de aarde
wilt strelen met Uw sterke scheppers hand;
Omdat ik weet: mijn levenstuin heeft waarde,
U hebt er zelf Uw bloemen in geplant!
Geef, dat de bloesemknoppen niet bevroren,
maar openbloeien in Uw lentezon,
en laat mij niet de stille vreugd verliezen
dat ik, ook ik, nog voor U bloeien kan.*

Dit gebed is ingestuurd door een gemeentelid.

Voor allen, een bemoedigende groet van het pastoraat

Rondzendbrief voor Palmzondag - Eerste Paasdag 5 april 2020 - 12 april 2020

Vooraf

Deze rondzendbrief is bedoeld voor de Stille Week en de Eerste Paasdag, 5 - 12 april 2020. Voor elke dag is er een bijbellezing of een enkele bijbeltekst en daarbij een kortere of wat langere uitleg. Verder gebeden gedichten en andere teksten.

Overwogen is om ook voorbeelden van werkvormen voor kinderen op te nemen. Daar is van afgezien. Het zou te omvangrijk worden. Bovendien is er veel op internet. Met filmpjes en foto's zodat alles veel duidelijker wordt dan in een rondzendbrief kan. Twee websites als suggestie:

www.kindopzondag.nl

www.samueladvies.nl

KIND
OP ZONDAG

Stille Week

De week voor Pasen wordt Stille Week genoemd om in de zeven dagen voor Pasen door zo min mogelijk 'stemmen' afgeleid te worden en zo geconcentreerd te zijn op het lijden en sterven van Jezus.

De Stille Week dit jaar zal stil zijn omdat talloos veel activiteiten door het Coronavirus stilliggen. Maar de stilte van die week wordt aan de andere kant doorbroken door de 'luide stemmen' van wat er aan nieuws tot ons komt over dat Coronavirus. En de concentratie op het lijden en sterven zal vaak moeilijker zijn vanwege zorgen en angsten over jezelf en je geliefden.

Maar we hopen en bidden, dat dit kleine boekje voor thuis in de Stille Week elke dag kan helpen om momenten van rust, van overdenking en van gebed te vinden. In de kerk kunnen we elkaar nu niet ontmoeten maar in gedachten mogen we weten met God en met elkaar verbonden te zijn.

Tenslotte: deze rondzendbrief is geschreven in het weekend van 28 en 29 maart. Tegen de achtergrond van wat er in die dagen aan nieuws is. Over een week en helemaal over twee weken kunnen de berichten wel van heel andere aard zijn, ook - laten we het hopen en bidden! - van veel positievere aard. Daarom kan deze uitgebreide rondzendbrief nooit helemaal aansluiten bij de actualiteit van de dag.

Stille Week

*Het voorjaar komt, de knoppen breken
en bloesems geven taal en teken.
De Vogels zingen. God wat is dit mooi.
Ook ik wil zingen in mijn alledaagse kooi.
Maar kan niet. Deze dagen staat
tussen de takken uw bebloed gelaat.
De bomen lopen wonderbaarlijk uit
rond uw verminkte, naakte huid.
Spijkers die hand en hout doorboren,
de aarde bloeit als nooit tevoren.
Ik hunker naar wat gaande is,
Naar opbloei, naar verrijzenis.
Maar kan het voorjaar nog niet aan,
Eerst moet de Heer zijn opgestaan.

(Jaap Zijlstra)*

Palmzondag 5 april

Steek een kaars aan met daarbij deze woorden:

Licht dat terugkomt.

Hoop die niet sterven wil.

Vrede, die bij ons blijft.

(Marijke de Bruijne uit het Oratorium "Als de graankorrel sterft")

Bijbellezing en Overdenking

1Toen ze Jeruzalem naderden en in de buurt waren van Betfage en Betanië bij de Olijfberg, stuurde Jezus twee van zijn leerlingen vooruit. 2Hij zei tegen hen: 'Ga naar het dorp dat daar ligt. Zodra jullie er binnenkomen, zul je daar een ezelsveulen vastgebonden zien staan, dat nog nooit door iemand bereden is; maak het los en breng het hier. 3En als iemand jullie vraagt waarom jullie dat doen, zeg dan: "De Heer heeft het nodig, hij zal het meteen weer terugsturen.'" 4Ze gingen op weg en vonden een veulen dat buiten op straat bij een deur was vastgebonden en ze maakten het los. 5Er stonden een paar mensen die vroegen: 'Waarom maken jullie dat veulen los?' 6Ze zeiden wat Jezus hun had opgedragen te zeggen en de mensen lieten hen begaan. 7Ze brachten het veulen naar Jezus en legden hun mantels op het dier en hij ging erop zitten. 8Velen spreidden hun mantels uit op de weg, anderen spreidden takken met bladeren uit, die ze in het veld afhakten. 9Allen die voor hem uit liepen of achter hem aan kwamen, riepen luidkeels:

'Hosanna!

Gezegend hij die komt in de naam van de Heer.

10Gezegend het komende koninkrijk van onze vader David.

Hosanna in de hemel!'

11Hij trok Jeruzalem in en ging naar de tempel. Nadat hij alles in ogenschouw had genomen, ging hij – want het was al laat geworden – met de twaalf terug naar Betanië.

(Marcus 11 : 11)

Vaak vertelde Jezus een gelijkenis. Aan de hand van een voorbeeld uit het dagelijks leven maakte Hij duidelijk wat de kern was van de boodschap van God, die Hij de mensen bracht. Denk aan de gelijkenis van de zaaier: een verhaal over het inzaaien van het land als beeld van het verspreiden van het Woord van God. In het verhaal over de intocht in Jeruzalem vertelt Jezus geen gelijkenis maar 'speelt' Hij een gelijkenis. In het Oude Testament, in Zacharia 9 vers 9 staat namelijk dit:

Juich, Sion,

Jeruzalem, schreeuw het uit van vreugde!

Je koning is in aantocht,

bekleed met gerechtigheid en zege.

Nederig komt hij aanrijden op een ezel,

op een hengstveulen, het jong van een ezelin.

Dit is een profetie over de Messias, die komen zal. De Messias, die het volk van God eeuwig heil zal brengen maar die dat niet doen zal via de weg van geweld. Als een vredevorst komt hij. Een paard als een strijdros is niet het dier, dat hij berijdt. Hij komt op een ezel, nederig en vredelievend. Jezus wil deze profetie concreet maken met zijn heilig spel, rijdend op een ezelsveulen.

Het spel is niet denigrerend bedoeld. Het is diepe ernst want Jezus wil zo verbeelden, dat Hij de Messias is en als zodanig die nederige vredevorst waarover de profeet Zacharia heeft verteld. De leerlingen van Jezus herkennen het beeld. Ze leggen hun mantels op het ezelsveulen en Jezus gaat erop zitten. Anderen volgen de leerlingen van Jezus en leggen hun mantels neer of takken met bladeren, die ze geplukt hebben. En allen om Jezus heen, rijdend op zijn ezel voelen, dat dit het moment is om het lied te zingen, dat klinkt bij de meest plechtige intocht in de tempel: 'Hosanna! Gezegend hij die komt in de naam van de Heer.' Dat zijn woorden uit Psalm 118 en het woord 'hosanna' betekent 'help toch'. En met die woorden uit de 'Intochtspesalm' raken de omstanders helemaal in vervoering en zingen ze het uit, dat de Messias nu echt gekomen is: 'Gezegend het komende koninkrijk van onze vader David. Hosanna in de hemel!' De climax is bereikt. Tenminste zo lijkt het. Want even snel volgt de anticlimax. Jezus trekt Jeruzalem binnen, gaat naar de tempel. En daarna? Terug. Het is even snel voorbij als het begonnen is. Want de weg, die deze Messias volgt in de dagen daarna heeft niets van een gedroomde, triomfantelijke overwinningmars. Die weg is een lijdensweg. En de anticlimax is bijvoorbeeld scherp onder woorden gebracht door de dichter Willem Barnard: "Heden hosanna, morgen kruisig Hem" (Lied 556).

Zo ben je alles, zo ben je niets. Zo heb je alles, zo heb je niets. De Stille Week is begonnen.

Gebed

Here God, in deze dagen die zo heel anders zijn gaan wij de Stille Week in. Ga met ons. Doe ons de hoogten en de diepten van het leven beseffen. Laat ons in gedachten gaan met Jezus, die alles heeft ingezet om te leven, ja voor en met ons te leven. En zo bidden wij voor mensen voor wier leven gevreesd moet worden, wier leven misschien wel moet worden opgegeven. Wees met hen, met allen om hen heen, die vaak niet eens echt om hen heen kunnen zijn. Laat ons geloven, dat U met Jezus uw Zoon gegaan bent tot het einde en tot het nieuwe begin. Laat ons dat geloven als uw weg met ons allen: tot het einde en zo tot het nieuwe begin.

AMEN

Sluit af met nog een keer deze woorden te zeggen:

Licht dat terugkomt.

Hoop die niet sterven wil.

Vrede, die bij ons blijft.

Maandag in de Stille Week 6 april

Bijbeltekst en Overdenking

Leer van de vijgenboom deze les: zo gauw zijn takken uitlopen en in blad schieten, weet je dat de zomer in aantocht is.

(Marcus 13 : 28)

In hoofdstuk 13 van het evangelie naar Marcus staan profetieën van Jezus, die verwijzen naar een eindtijd. Jezus heeft het over allerlei tekenen op aarde en aan de hemel. De vraag komt natuurlijk op wanneer dat gebeurt. Daar geeft Jezus geen precieze aanwijzingen voor. Maar Hij roept wel op waakzaam en alert te zijn. Te kijken naar wat er om je heen gebeurt. Wat dat betreft beleven we nu dagen waarin we van alles aan nieuws en informatie over ons heen krijgen. We moeten er zelfs voor oppassen niet voortdurend, zo ongeveer elke vijf minuten naar het nieuws te kijken op de Smartphone bijvoorbeeld. Soms zijn er lichtpuntjes van hoop, dat het beter gaat. Soms wordt die hoop ons ontnomen met weer slecht nieuws. Maar dan kijk je naar buiten, het is lentetijd, aan de bomen zie je de belofte van nieuwe bladeren en vruchten, de vogels leven voor het nageslacht, dat te verwachten is en aan het eind van deze maand zullen mijn geliefde vogeltjes de gierzwaluwen weer terug van weggeweest zijn. En zo brengt een blik op de lentewereld ons dicht bij Jezus, die naar de vijgenboom keek. In Israël is er nauwelijks lente. Als de winterregens ophouden dan is het haast ineens zomer. Als je naar de vijgenboom kijkt en je ziet de takken uitlopen dan hoef je op de zomer niet lang te wachten. De kou en de nattigheid van de winter zijn er nog, je kan je niet voorstellen dat het zomer wordt maar ineens daar is de zomer.

Prachtig deze tekst uit de mond van iemand, die aan de vooravond staat van zijn levenseinde. De eeuwige winter van de bittere dood lijkt Hem te wachten. Maar de Here Jezus heeft het over zomer. Heeft het over nieuw leven. Hoop tegen beter weten in, lijkt het. Maar nee:

Licht dat terugkomt.

Hoop die niet sterven wil.

Vrede, die bij ons blijft.

Dinsdag in de Stille Week 7 april

Bijbellezing en Overdenking

3Toen hij in Betanië in het huis van Simon – degene die aan huidvraat had geleden – aanwezig was bij een feestmaal, kwam er een vrouw binnen. Ze had een albasten flesje bij zich dat gevuld was met zeer kostbare, zuivere nardusolie. Ze brak het flesje en goot de olie uit over zijn hoofd. 4Sommige aanwezigen zeiden geërgerd tegen elkaar: 'Waar is deze verkwisting goed voor?' 5Die olie had immers voor meer dan driehonderd denarie verkocht kunnen worden, en dat geld hadden we aan de armen kunnen geven.' Ze voeren tegen haar uit. 6Maar Jezus zei: 'Laat haar met rust, waarom vallen jullie haar lastig? Ze heeft iets goeds voor mij gedaan. 7Want de armen zijn altijd bij jullie, en jullie kunnen weldaden aan hen bewijzen wanneer je maar wilt, maar ik zal niet altijd bij jullie zijn. 8Wat ze kon, heeft ze gedaan: ze heeft mijn lichaam nu al met olie gebalsemd, met het oog op mijn begrafenis. 9Ik verzeker jullie: waar ook maar ter wereld het goede nieuws verkondigd wordt, zal ter herinnering aan haar verteld worden wat zij heeft gedaan.'

(Marcus 14 : 3-9)

"Ze heeft iets goeds voor mij gedaan", zegt Jezus over de vrouw, die Hem zalft met zeer kostbare olie. De mensen, die het zien, zijn geïrriteerd. Het geld voor die olie had beter aan de armen gegeven kunnen worden. Dat is niet waar. Jezus is getroffen door haar goedheid. Hij is ontroerd. Het heeft Hem goed gedaan. Goed doen, dat kunnen we jegens iedereen, arm of rijk, ziek of gezond, jong of oud. Iets goeds doen, dat is ontroerend mooi. Maak het niet kapot met je verwijten. Speel het niet uit tegen iets wat volgens jou beter had kunnen worden gedaan. Wees liever met je eigen goedheid een schakel in de keten van goede machten waarmee het kwaad zal worden overwonnen.

Om de zalving door een vrouw

Vreugdeolie, geur van rouw

Teken van wat komen zou

Kyrie eleison

Woensdag in de Stille Week 8 april

Bijbellezing en Overdenking

12Op de eerste dag van het feest van het Ongedesemde brood, wanneer het pesachlam wordt geslacht, zeiden zijn leerlingen tegen hem: 'Waar wilt u dat wij voorbereidingen gaan treffen zodat u het pesachmaal kunt eten?'13 Hij stuurde twee van zijn leerlingen op pad en zei tegen hen: 'Ga naar de stad. Daar zal een man die een kruik water draagt jullie tegemoet komen; volg hem, 14en wanneer hij ergens binnengaat, moeten jullie tegen de heer des huizes zeggen: "De meester vraagt: 'Waar is het gastenvertrek waar ik met mijn leerlingen het pesachmaal kan eten?'" 15Hij zal jullie een grote bovenzaal wijzen, die al is ingericht en waar alles gereedstaat; maak daar het pesachmaal voor ons klaar. 16 De leerlingen vertrokken naar de stad, en alles gebeurde zoals hij gezegd had, en ze bereidden het pesachmaal.

(Marcus 14 : 12-16)

... en alles gebeurde zoals hij gezegd had ...

De weg, die Jezus gaat is een doelbewuste weg. Hij heeft de regie in handen. Alles gebeurt zoals Hij het zegt. Er lijkt in het lijdensverhaal over Jezus wel een spanning te bestaan tussen weerloosheid en kwetsbaarheid aan de ene kant en de bewuste keuze voor wat Hij wil, dat gebeurt. Maar die spanning is er juist omdat het lijden en sterven van Jezus ook opoffering is. Hij offert zich op. Die opoffering maakt hem niet minder menselijk en ook niet minder weerloos. Mensen zijn Jezus daarin nagevolgd. En volgen Hem daarin nog steeds na. Onze wereld zou het niet redden zonder de opoffering van sommigen voor velen. Opoffering mag je niet eisen, dan is het ook geen opoffering meer. Opoffering is een geschenk, een godsgeschenk.

*Die gewillig waart ten dode,
In het duister van de pijn
U ten offer hebt geboden,
Hoe verlaten moest Gij zijn,
Troosteloos aan 't kruis gehangen.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
Zij U daarvoor dank en eer.*

(Lied 575 vers 3)

Witte Donderdag 9 april

Met de Witte Donderdag beginnen de drie dagen voor Pasen. In de liturgie zijn deze dagen hoogtepunten van gezamenlijke viering. Vaak zijn er voor deze diensten veel voorbereidingen en kijken velen er naar uit in de kerk deze dagen samen te beleven. Dit jaar kan dat niet. Dat is pijnlijk maar zo is het des te meer symbolisch voor de pijnlijke en angstige dagen, die we nu beleven. Maar dit betekent niet, dat we dit jaar meer op afstand staan van Jezus zelf. Jezus, die lijdt en sterft is niet ver van ons. In gedachten kunnen we Hem op de voet volgen. In het besef, dat we dit samen doen, ook al zijn we niet bij elkaar in de kerk, komen we toch als gemeente van Jezus Christus samen. De muren van onze huizen scheiden ons van elkaar. De Geest van God verenigt ons.

Steek een kaars aan. (Als U die hebt een wat grotere, die wat langer kan branden.) Spreek bij het aansteken deze woorden uit:

*Een nieuw gebod geef Ik jullie,
zegt de Heer,
dat jullie elkaar liefhebben,
zoals Ik jullie heb liefgehad.*

Op Witte Donderdag gedenken we, dat Jezus het avondmaal heeft ingesteld. Hij deed dat op het moment, dat Hij met zijn leerlingen aan tafel zat toen ze de maaltijd vierden van het Joodse Paasfeest. Dat vierden de Joden in de dagen van Jezus ook al eeuwenlang. Het verbond hen met hun voorouders, die ooit door God bevrijd waren uit de slavernij in Egypte.

Maar als Jezus met zijn leerlingen de Paasmaaltijd viert, gebeurt er iets heel bijzonders. Jezus wast de voeten van zijn leerlingen. Dat de voeten van degenen, die aan tafel liggen gewassen worden, is zo bijzonder niet. De mensen in die tijd droegen meestal open schoeisel, als ze al schoenen dragen. Als je aan tafel gaat, was je je voeten. Of laat je je voeten wassen door je bediende, als je die hebt. Zo bijzonder is het dus niet om je voeten te wassen als je aan tafel aanligt. Integendeel. Wel bijzonder is het, dat de Meester de voeten van zijn Leerlingen wast. Ze zullen allen geschokt zijn geweest en Petrus brengt die geschoktheid onder woorden wanneer hij weigert zich de voeten door Jezus te laten wassen:

Jezus legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om 5en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen en droogde ze af met de doek die hij omgeslagen had. 6Toen hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?' 7 Jezus antwoordde: 'Wat ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen. 8 O nee,' zei Petrus, 'mijn voeten zult u niet wassen, nooit!' Maar toen Jezus zei: 'Als ik ze niet mag wassen, kun je niet bij mij horen,'

(Johannes 14 : 4-8)

Bij Jezus kun je alleen horen wanneer je beseft, dat Hij leeft voor jou, dat Hij sterft voor jou en dat Hij opstaat voor jou!

Hoogtepunt van de kerkdienst op Witte Donderdag is de viering van het avondmaal. We vieren het avondmaal vaker door het jaar maar op deze dag is de viering daarvan heel bijzonder. Kinderen worden er meestal meer dan anders bij betrokken, we vieren het op avond en de beleving is voor velen intenser dan anders. Dit jaar kunnen we het avondmaal niet samen vieren. Een alternatief daarvoor is er niet. Het avondmaal kun je niet thuis op jezelf vieren. Niet omdat er dan geen dominee bij is want dat is niet onoverkomelijk. Maar het kan niet omdat het avondmaal iets is wat je samen als gemeente viert. De leegte van geen avondmaal op Witte Donderdag kun je dus niet opvullen. Het beste is om even stil te zijn. Te denken en te bidden voor zieken thuis in het ziekenhuis, voor de werkers in de gezondheidszorg, die ook op dit moment keihard bezig zullen zijn, voor de mensen, die

geen bezoek mogen hebben en soms helemaal niet kunnen begrijpen waarom niet, bid voor hen, voor anderen en voor jezelf. Avondmaal vier je niet deze avond, kun je niet vieren. Bid daarom, dat we het volgend jaar weer wel op Witte Donderdag mogen vieren.

Lees hierna Lied 567 uit het Liedboek. (Uiteraard kun je 't ook zingen, de wijs is niet zo moeilijk)

*Hij onthaalde ons aan tafel,
lam van Pasen,
hief zijn handen, sprak de zegen
voor dit eten.*

*Niet alleen zijn vrienden kregen
deze zegen,
hij omarmt ook ons, bedient ons
in zijn liefde*

*en omvat in dit gebaar de
hele aarde.
Hij dronk wijn om onze pijn, om
onze vreugde,*

*voor de Grieken en de Joden:
brood gebroken.*

Doof hierna de kaars, die pas weer met Pasen wordt aangestoken.

Bid dan tenslotte het avondgebed van Luther:

*HEER, blijf bij ons, want het is avond en de nacht zal komen.
Blijf bij ons en bij uw ganse kerk aan de avond van de dag,
aan de avond van het leven, aan de avond van de wereld.
Blijf bij ons met uw genade en goedheid,
met uw troost en zegen,
met uw woord en sacrament.
Blijf bij ons wanneer over ons komt
de nacht van beproeving en van angst,
de nacht van twijfel en aanvechting,
de nacht van de strenge, bittere dood.
Blijf bij ons in leven en in sterven,
in tijd en eeuwigheid.
Amen*

Goede Vrijdag 10 april

Het lijden en sterven van Jezus is het einde. Het bittere einde zoals voor elk mens de dood het bittere einde is. De Goede Vrijdag moet je niet beleven vanuit het gevoel van een happy end. Dat we toch wel weten, dat Jezus is opgestaan en dat daarom de kruisdood zo erg niet kon zijn. Maar zo kom je deze dag niet door. Je moet er niet aan denken, dat het met Jezus aan het kruis niet afgelopen is. Dat is het wel. Pas met dit besef word je zo diep als maar mogelijk is bepaald bij de niet zelden bittere toestand van mens en wereld. Het stopt vandaag bij de begrafenis van Jezus. Aan een vervolg dacht niemand toen Jezus in het graf was gelegd. Pasen kwam als een bliksemslag aan de heldere hemel.

Op vrijdag, tussen acht en negen uur 's ochtends wordt Jezus gekruisigd, tussen twee moordenaars. Drie uur later wordt het donker op heel de aarde, tot drie uur 's middags. Dan sterft Jezus. De aarde schudt, het voorhangsel in de tempel scheurt van boven naar beneden en enkele doden staan op. De commandant van de soldaten is diep geschokt: het besef breekt door dat het hier inderdaad om de Zoon van God ging.

Gebed aan het begin van de Goede Vrijdag:

Verborgene God, een mens in dodelijke verlatenheid, een Man van smarten, stelt U ons tot levensteken. Wij bidden U omwille van zijn lijden: sterk ons in het geloof, dat U ons niet alleen laat, dat wij ons kunnen verlaten op U bij alles wat ons overkomt, vandaag en tot het einde van onze dagen. Amen

Lees 's ochtends tussen 8 en 9 uur:

Vanuit het paleis van Pilatus brachten de soldaten Jezus naar buiten om hem te kruisigen. 21Ze dwongen een voorbijganger die net de stad binnenkwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, om het kruis te dragen. 22Ze brachten hem naar Golgota, wat in onze taal 'schedelplaats' betekent. 23Ze wilden hem met mirre vermengde wijn geven, maar hij nam die niet aan. 24Ze kruisigden hem en verdeelden zijn kleren onder elkaar; ze dobbelden erom wie wat zou krijgen. 25Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze hem kruisigden. 26Het opschrift met de aanklacht tegen hem luidde: 'De koning van de Joden' 27 Samen met hem kruisigden ze twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links.

Marcus 15 : 20-27

Lees 's middags om 12 uur:

Marcus 15 vers 33: "Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield."

En om 3 uur 's middags:

34Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eloï, Eloï, lema sabachtani?' , wat in onze taal betekent: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'35 Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: 'Hoor, hij roept Elia!'36 Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde hem te laten drinken, terwijl hij zei: 'Laten we eens kijken of Elia komt om hem eraf te halen.'37 Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit. 38En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën. 39Toen de centurio, die recht tegenover hem stond, hem zo zijn laatste adem zag uitblazen, zei hij: 'Werkelijk, deze mens was Gods Zoon.'

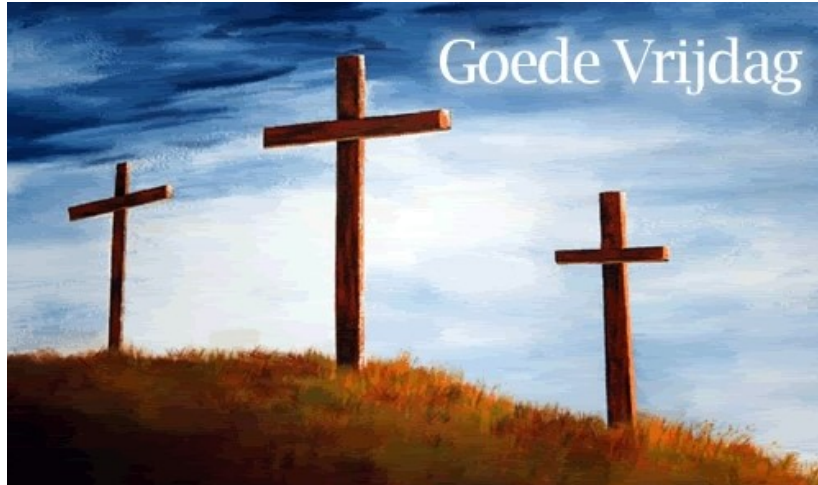
Marcus 15 : 34-39

Gebeden voor 's avonds:

*Heer,
ontferm U,
over de mensen die ernstig ziek zijn
en eenzaam en alleen,
omdat ze hun naasten niet mogen besmetten.
Ontferm U
over de mensen,
die hun geliefde niet mogen bezoeken in hun stervensuur.
Ontferm U over de mensen in de zorg, de artsen en de verpleging,
die misschien moeten beslissen hoe beperkte middelen ingezet worden.
Heer, ontferm U
over onze angst
om onze dierbaren, om onszelf.
Ontferm U over onze zorgen
over werk dat stil komt te liggen,
over opdrachten die niet doorgaan,
over financiële gevolgen voor ons huishouden.
Geef ons moed en rust,
dat ons leven in Uw hand is,
dat we geborgen zijn in U,
omdat we dat altijd al waren.*

Onze Vader .....

Amen.

Stille Zaterdag 11 april

De derde dienst van de drie voor Pasen is de Paaswake. Deze dienst wordt gehouden in de nacht van zaterdag op zondag. De liturgie voor deze dienst is prachtig. Het binnen brengen van de Paaskaars, het doorgeven van het licht van Pasen, de vernieuwing van de Doop met het doopwater in de doopvont gegoten, de vele lezingen, de vele liederen: de dienst is indrukwekkend feestelijk. Maar de liturgie voor deze dienst is ook zeer beeldend. Het wordt niks om dat van papier te beleven. Vandaar de keuze in de 'huisliturgie' voor de Stille Week en Pasen om op de Stille Zaterdag te lezen over de begrafenis van Jezus:

Toen de avond al gevallen was (het was de 'voorbereidingsdag', dat wil zeggen de dag voor de sabbat), 43 kwam Josef van Arimatea, een vooraanstaand raadsheer, die zelf ook de komst van het koninkrijk van God verwachtte. Hij raapte al zijn moed bijeen en ging naar Pilatus, die hij om het lichaam van Jezus vroeg. 44 Het bevreemde Pilatus dat hij al dood zou zijn en hij riep de centurio bij zich, aan wie hij vroeg of Jezus al gestorven was, 45 en toen de centurio dat bevestigd had, gaf hij het lijk aan Josef. 46 Josef kocht een stuk linnen, haalde Jezus van het kruis en wikkelde hem in het linnen. Daarna legde hij hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang.

*47 Maria uit Magdala en Maria de moeder van Joses keken toe in welk graf hij werd gelegd.
(Marcus 15 : 42-47)*

Het bevreemdt Pilatus, dat Jezus al zo snel aan het kruis gestorven is. Klaarblijkelijk duurde het doorgaans langer voor iemand stierf aan het kruis. Het is overigens niet de eerste keer, dat Pilatus over Jezus verwonderd is. In Marcus 15 vers 5 staat geschreven, dat Pilatus zich verwondert over Jezus, dat Hij helemaal niets zegt om zich te verdedigen.

Pilatus is een intrigerende figuur. Hij speelt een volstrekt ongewilde hoofdrol in het drama van het lijden en sterven van Jezus. In de apostolische geloofsbelijdenis is zijn naam vereeuwigd en wordt keer op keer over Jezus gezegd, dat Hij geleden heeft onder Pontius Pilatus.

De christelijke traditie wil, dat Pontius Pilatus en zijn vrouw later tot geloof in Jezus Christus zijn gekomen. Of het waar is, dat is de vraag. Maar het zou kunnen. De verwondering over Jezus had niet alleen voor hen de aanzet tot het geloof in Hem kunnen zijn. Bemoedigend voor de gemeente van Jezus Christus, dat het mogelijk is zo te spreken over Jezus en te leven in Zijn Geest, dat mensen zich daarover verwonderen en tot geloof komen in Hem.

Eerste Paasdag 12 april

Zondagmorgen

*Het licht begint te wandelen door het huis
en raakt de dingen aan. Wij eten
ons vroege brood gedoopt in zon.
Je hebt het witte kleed gespreid
en grassen in een glas gezet.
Dit is de dag waarop de arbeid rust.
De handpalm is geopend naar het licht.*

(Ida Gerhardt)

Steek de kaars aan die op de avond van Witte Donderdag was gedooft en zeg daarbij:

*De Heer is opgestaan!
Hij is waarlijk opgestaan!*

Bijbellezing en Overdenking

1Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus, en Salome geurige olie om hem te balsemen. 2Op de eerste dag van de week gingen ze heel vroeg in de ochtend, vlak na zonsopgang, naar het graf. 3Ze zeiden tegen elkaar: 'Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?' 4Maar toen ze opkeken, zagen ze dat de steen al was weggerold; het was een heel grote steen. 5Toen ze het graf binnengingen, zagen ze rechts een in het wit geklede jongeman zitten. Ze schrokken vreselijk. 6Maar hij zei tegen hen: 'Wees niet bang. U zoekt Jezus, de man uit Nazaret die gekruisigd is. Hij is opgewekt uit de dood, hij is niet hier; kijk, dat is de plaats waar hij was neergelegd. 7Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen en tegen Petrus: "Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie hem zien, zoals hij jullie heeft gezegd." 8Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden.

(Marcus 16 : 1-8)

Toen de kinderen nog thuis woonden hadden wij een hele serie kinderbijbels, oud en nieuw. Onder de oudere waren er ook een paar, die vroeger in het gezin waar ik op- groeide gelezen zijn. Ze zagen er oud en beduimd uit. Zo hoort het ook want het is een bewijs, dat er flink uit gelezen is. Je las zo'n kinderbijbel ook niet één keer. Nee, als het boek uit was, begon je weer gewoon opnieuw.

Dat is op zich iets wat bij bijbel lezen hoort: als het boek uit is, begin je weer opnieuw. En nou zou je daarbij in eerste instantie denken aan de Bijbel in zijn geheel maar het geldt ook voor de afzonderlijke gedeelten van de Bijbel en in het bijzonder voor de evangeliën. Want bedenk: nadat de leerlingen van Jezus verder moesten gaan zonder dat de Meester in hun midden was, vertelden zij eerst het verhaal over Jezus mondeling verder. De vier geschreven evangeliën van Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes waren er aanvankelijk helemaal nog niet. Pas zo'n 35 jaar nadat Jezus op aarde was, werd het eerste evangelie geschreven en wel dat van Marcus. Dat betekende dus, dat er in de gemeente maar één geschreven evangelie was. Het werd van begin tot eind gelezen. En hoe loopt dat evangelie naar Marcus af? Welnu, het slot is hoofdstuk 16 vers 8. Daarna komen er nog wel wat verzen maar wie in

de Bijbel kijkt, die ziet daarboven drie sterretjes staan. Die sterretjes staan er om de bijbellezer duidelijk te maken, dat het hier om een dubieuze lezing gaat. Wat heet dubieus, het is wel zeker, dat dit slot er later aan is toegevoegd. Het evangelie naar Marcus eindigt dus in feite met deze woorden: "En de drie vrouwen gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden." Wat toch al een slot! Zo kan het evangelie toch niet uit zijn!

Ik weet haast wel zeker, dat het de bedoeling is geweest van de evangelist Marcus om zijn evangelie zo te schrijven, dat de lezer uitroept: zo kan het toch niet uit zijn! Want dat kan ook niet. Het is zo ook niet uit. Want net als die kinderbijbel bij ons thuis, en bij velen thuis, aan het eind weer gewoon opnieuw vanaf het begin gelezen werd, zo was dat ook met het evangelie. Aan het eind stopte je niet eens. Nee, je las gewoon door in de kerk. En dan gaat het zo: "Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden. Het begin van het evangelie van Jezus Christus, Zoon van God." Die laatste woorden staan in Marcus 1 vers 1. En dat is Pasen: het begint weer, telkens opnieuw! "Zo kan het toch niet uit zijn!", roept de lezer aan het eind van het evangelie naar Marcus. "Nee", wordt hem gezegd, "dit is het begin van het evangelie!"

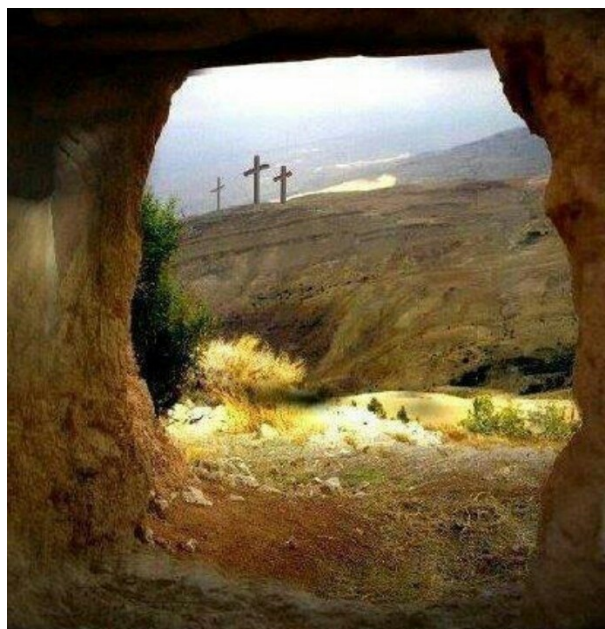
Pasen, dat is durven zeggen: "Zo kan het toch niet uit zijn!". Dat is een nieuw begin durven maken. Dat is je er niet bij neer leggen wanneer je vast zit, wanneer je op dood spoor zit, wanneer je geen toekomst meer ziet, wanneer iets muurvast zit. Met Pasen vieren we, dat het zo niet uit kan zijn. Dat het niet uit kan zijn als de voortgang van het leven hopeloos vast komt te zitten. Deze dag vieren we dat. Vandaag vieren wij, dat het begint:

*Want als er iets is opgestaan vannacht
is het onze moed te doen als hij
als er iets is opgestaan in deze vroege ochtend
is het onze wil hem te volgen.*

*Als er iets is opgestaan
is het ons geloof
dat het donker
niet het laatste woord spreekt.*

*Als er iets nieuw is deze dag is het onze liefde
geboren uit hem
en bestemd voor de wereld.*

*Want als er iets is opgestaan
is het ons antwoord op:
'heb je me lief?'*
AMEN

Paasraam 'de goede herder'

Kleur het kerkraam in.
Om een glas-in-lood effect
te krijgen, kan het raam
dun met sla-olie
worden ingevet.

